

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobkyně: I. A.,** zastoupené Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 46 Az 443/2003 - 19 ze dne 19. 12. 2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-12431/VL-20-P11-2001 ze dne 28. 1. 2003. Rozhodnutím správního orgánu nebyl stěžovatelce udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 325/1999 Sb.“). Zároveň žalovaný rozhodl, že se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování podle § 91 téhož zákona. Soud po přezkoumání uvedeného rozhodnutí z hlediska uplatněných námitek dospěl k závěru o nedůvodnosti žaloby. Stěžovatelka podle soudu ve správním řízení netvrdila žádnou ze skutečností uvedených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb. a jako důvod, pro který podala žádost o udělení azylu, uvedla jen ekonomické problémy (nezaměstnanost, nemožnost získat jinou práci). Soud se ztotožnil se závěry žalovaného, že příčinou

těchto problémů je všeobecná nestabilní situace v zemi původu stěžovatelky, která postihuje ve větší nebo menší míře veškeré obyvatelstvo. Dopad těchto problémů však nelze považovat za pronásledování ve smyslu cit. zákona. Za pronásledování nelze považovat ani nespokojenost s politickým režimem své vlasti, neboť tuto obecně míněnou nespokojenost stěžovatelka nikde na veřejnosti neprezentovala, když naopak potvrdila, že ve své vlasti žádné problémy se státními institucemi neměla. Rovněž výrok o neexistenci důvodu pro udělení azylu podle § 13 cit. zákona je dle soudu v souladu se zákonem. Osobní poměry stěžovatelky a situace v oblasti dodržování lidských práv v zemi původu byly podle soudu správním orgánem dostatečně zjištěny a závěr o neudělení azylu z humanitárních důvodů podle § 14 není s těmito podklady v logickém rozporu. Z informací získaných v průběhu správního řízení nelze rovněž učinit závěr, že by stěžovatelka náležela k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky ve smyslu § 91 zákona a že by stěžovatelce v případě návratu do vlasti hrozilo mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest a země se nenachází v žádném válečném konfliktu. Krajský soud tedy nezjistil důvodnost žaloby, a proto ji v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatelka napadá rozsudek krajského soudu v celém rozsahu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje v nesprávném posouzení právní otázky soudem, a sice zda je možno na případ stěžovatelky vztáhnout § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb. Stěžovatelka se ve své domovské zemi dostala do finančních potíží. V situaci, kdy stěžovatelka nemůže v domovské zemi najít žádnou práci a kdy jí není vypláceno ani minimum sociálních dávek a hmotného zabezpečení uchazeče o zaměstnání, není možné se živit jinak, než trestnou činností nebo odejít do exilu. Státní aparát tuto situaci nijak neřeší, požaduje naopak při každé příležitosti projev absolutní loajality k současné politické situaci. Stěžovatelka však odmítala dávat najevo svůj souhlas s politickým děním v zemi. Tento politicky a občansky statečný postoj byl důvodem, proč jí byla odpírána její základní práva. Pronásledování státním aparátem lze podřadit pod § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., neboť stěžovatelka náleží do sociální skupiny nezaměstnaných a sociální skupiny nesympatizujících se současným politickým zřízením, pročež je pronásledována právě z tohoto důvodu, což domovský stát toleruje. V tom a ve své situaci vidí stěžovatelka naplnění humanitárních důvodů ve smyslu § 14 zákona. Stěžovatelka poukazuje na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, z nějž dovozuje, že tam, kde obyvatelstvo páchá diskriminační nebo jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, popř. nejsou schopny zajistit účinnou ochranu. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatelka spatřuje v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného stavu nebylo možno ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Žalovaný podle stěžovatelky nerespektoval její situaci, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, když krajský soud tuto skutečnost nechal zcela bez povšimnutí. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spatřuje stěžovatelka v tom, že soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. Soud jí podle jejího názoru nesprávně vyčítá, že sice uvedla konkrétní ustanovení správního řádu, které měl žalovaný porušit, avšak nepřiřadila k nim konkrétní skutkové důvody. Stěžovatelka je přesvědčena, že i v takovém případě, měl krajský soud přezkoumat správní rozhodnutí a řízení z hlediska dodržení procesních předpisů. Žalovaný se měl porušení procesních pravidel dopustit minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Stěžovatelka shledává rovněž rozpor rozhodnutí s § 47 odst. 3 správního řádu. Nesouhlasí

ani se způsobem, jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Soud přehlíží, že stěžovatelka nepovažuje svůj návrat do domovské země vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie za bezpečný. V Bělorusku jí hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Po zjištění státních orgánů, že požádala v České republice o azyl, bude stěžovatelka podrobena persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů, přičemž v této souvislosti odkázala na Zprávu MZV USA o dodržování lidských práv za rok 2001. Stěžovatelka se tedy domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování, kterými se žalovaný ani soud v odůvodnění svých rozhodnutí nezabývaly. S ohledem na uvedené důvody stěžovatelka navrhla Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť potřebuje být nadále přítomna v České republice, aby mohla uplatňovat svá procesní práva u soudu.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu byl stěžovatelkou podán dne 20. 12. 2001 a pohovor k žádosti o udělení azylu na území České republiky byl se stěžovatelkou proveden dne 6. 1. 2003 v p. s. B. p. B. - J. Pohovor byl na žádost stěžovatelky proveden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočníka. Z informací, které stěžovatelka uvedla v návrhu a jež jsou zaznamenány v protokolu o pohovoru, Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka jako důvod žádosti o azyl uvedla skutečnost, že by chtěla v České republice zůstat natrvalo a mít zde legální pobyt. V Bělorusku nemohla najít práci a neměla za co žít. Stěžovatelce se nelíbí tamní současný režim. Chtěla jít studovat ekonomii na vysokou školu. U přijímacího řízení se dává důraz na to, jaké rodiče uchazeč má, zda jsou komunisté a jak jsou na tom finančně. Protože neměla peníze a žila pouze s matkou, která ji nemohla živit, musela se snažit sama. Pracovala jako uklízečka; chtěla dokázat něco víc, ale nemá vzdělání a známé, kteří by jí pomohli. Na pracovní úřad se však neobrátila. Žádné jiné než ekonomické potíže však stěžovatelka v zemi neměla. Do České republiky přijela v prosinci roku 2000, o azyl požádala o rok později, aby legalizovala svůj pobyt. Podle prohlášení stěžovatelky proti ní nikdy nebylo vedeno trestní stíhání a nikdy nebyla ona sama ani nikdo z rodiny členem žádné politické strany či organizace. Návrat do Běloruska si však představit nedovede.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Praze z hlediska naplnění důvodů uplatněných v kasační stížnosti, tj. důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., a shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb. se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 5 cit. zákona ve znění platném v době rozhodování správního orgánu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považovalo ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Podle § 13 zákona č. 325/1999 Sb. lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl za účelem sloučení rodiny i rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl

podle § 12 nebo § 14, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny přitom rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let. Podle § 14 zákona cit. zákona lze v případě hodném zvláštního zřetele žadateli udělit azyl z humanitárních důvodů, i když v řízení o azylu nebyly zjištěny důvody podle § 12.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání rozhodnutí žalovaného jakož i správního spisu vztahujícího se ke správnímu řízení, jež rozhodnutí předcházelo, dospěl k závěru, že žalovaný nepochybil, když rozhodl o neudělení azylu stěžovatelce pro nesplnění důvodů podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb. Žalovaný si pro takové rozhodnutí zajistil dostatek důkazů, které správně vyhodnotil. V dané věci je podle Nejvyššího správního soudu nezbytné vyjít předně z toho, že tvrzení stěžovatelky v průběhu správního řízení nebylo možno podřadit pod žádný z důvodů uvedených v ust. § 12 cit. zákona. Jak Nejvyšší správní soud ze správního spisu zjistil, bezprostředním důvodem její žádosti o azyl byly ekonomické potíže, spojené s nemožností získat stabilní zaměstnání, které měla stěžovatelka v zemi původu, a snaha legalizovat pobyt v České republice. Stěžovatelka sice ve správním řízení zmínila rovněž svůj nesouhlas s politickou situací v Bělorusku, tento však žádným způsobem veřejně neprezentovala ani jinak nevyjádřila, a ze správního spisu nelze dovodit, že by tento nesouhlas vyvolával v případě stěžovatelky negativní reakci ze strany státních institucí. V kasační stížnosti sice stěžovatelka uvádí některé další skutečnosti, tyto však buď blíže nerozvádí (odpírání základních práv, požadavek státu na projev loajality), popř. je uvádí poprvé až v kasační stížnosti (odmítání stěžovatelky dát najevo svůj souhlas s politickým děním), a proto k nim Nejvyšší správní soud nemohl, resp. nesměl podle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlédnout. Stěžovatelka tak ve správním řízení nejen netvrdila, že je pronásledována nebo že má důvodné obavy z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 cit. zákona, nýbrž netvrdila ani to, že by byla vůbec pronásledována ve smyslu § 2 odst. 5 cit. zákona. Za takových okolností však mohl žalovaný, v případě dodržení 30ti denní lhůty stanovené v § 16 odst. 2 cit. zákona, přijmout rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. a) a g) cit. zákona. Je-li tomu tak, pak byly nepochybně po uplynutí uvedené lhůty dány podmínky pro vydání žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného o tom, že se stěžovatelce azyl podle § 12 cit. zákona neuděluje.

Rovněž ostatní výroky obsažené ve výrokové části rozhodnutí žalovaného neshledal Nejvyšší správní soud nezákonnými, neboť skutečnosti, jež by mohly vést k udělení azylu za účelem sloučení rodiny nebo z humanitárních důvodů, nebyly stěžovatelkou ve správním řízení tvrzeny, ani nevyplynuly z podkladů, jež si pro své rozhodnutí žalovaný opatřil. Stejný závěr se pak uplatní i pro rozhodnutí o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona č. 325/1999 Sb., neboť stěžovatelka ve správním řízení bez dalších podrobností pouze prohlásila, že si svůj návrat do vlasti nedovede představit. Z informací, které měl žalovaný v průběhu správního řízení k dispozici, nevyplývá, že by u stěžovatelky byla splněna byť jediná z překážek vycestování ve smyslu cit. ustanovení. Závěr rozhodnutí žalovaného i krajského soudu, jež vycházela z těchto řádně získaných a dostatečných podkladů pro rozhodnutí, je tak podle zjištění Nejvyššího správního soudu správný. K tvrzení stěžovatelky, že její návrat do domovské země vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie není bezpečný a že po zjištění státních orgánů, že požádala v České republice o azyl, bude podrobena persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany státních orgánů, Nejvyšší správní soud přihlédnout nemohl, neboť tyto skutečnosti byly uplatněny poprvé až v kasační stížnosti, tedy poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. K takovým skutečnostem Nejvyšší správní soud podle ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlíží. Ze stejného důvodu nelze v kasační stížnosti

účinně namítat, že se žalovaný ani soud v odůvodnění svých rozhodnutí těmito skutečnostmi nezabývaly.

Pokud jde o stižní důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., jeho naplnění stěžovatelka spatřuje v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a nerespektoval její situaci, kdy měla omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi. K tomu Nejvyšší správní soud odkazuje na svou konstantní judikaturu (např. rozsudek č. j. 2 Azs 27/2003 - 59 ze dne 20. 11. 2003), podle níž má správní orgán povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb. pouze tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti ve lhůtě 30 dnů od zahájení správního řízení, vydá správní orgán rozhodnutí dle § 12 citovaného zákona; to však neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 správního řádu má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Stěžovatelka však v daném případě nejen nepředložila důkazy prokazující její pronásledování v zemi původu, nýbrž takové důkazy ani neoznačila, přičemž v tom jí podle Nejvyššího správního soudu postavení žadatelky o udělení azylu žádným způsobem nebránilo. Za takových okolností nebylo shledáno naplnění obecně formulovaného důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť zjistil, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vyšel, měla oporu ve spisu, a proto nebylo zrušení takového rozhodnutí krajským soudem na místě.

Za nesrozumitelnou pak považuje Nejvyšší správní soud námitku ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Stěžovatelka zde uvádí, že jí krajský soud měl vytknout, že k ustanovením správního řádu, které podle žaloby měl žalovaný porušit, nepřiřadil konkrétní skutkové důvody. Jak Nejvyšší správní soud zjistil, krajský soud stěžovatelce nic takového v rozhodnutí nevytkl. Z kasační stížností napadeného rozsudku lze naopak zjistit, že se krajský soud procesním postupem žalovaného ve správním řízení zabýval, a to přesto, že stěžovatelka žádné žalobní námitky týkající se procesního postupu žalovaného v žalobě neuvedla. Této skutečnosti pak nutně musí odpovídat míra podrobnosti posouzení správnosti procesního postupu žalovaného ze strany soudu. To však neznamená, že by takové posouzení nebylo uskutečněno nebo že by bylo neadekvátní. Námitku porušení § 47 odst. 3 správního řádu stěžovatelka v kasační stížnosti žádným způsobem blíže nespecifikovala. Nejvyšší správní soud tedy po zběžném zjištění, že v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí je uvedeno, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jaké úvahy byly při hodnocení důkazů vedeny a na základě kterých právních předpisů bylo rozhodováno, neshledal ani tuto námitku důvodnou.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádného z důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé a rovněž s přihlédnutím k § 78b odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 13. ledna 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu